

УДК 821.581:81'37'42:008(510)
DOI 10.35254/bsu/2024.69.02

Алтымышова Ж.Ж.
К.Карасаев атындагы БМУ
Окутуучу

**ДҮЙНӨНҮН УЛУТТУК СҮРӨТҮН ТҮШҮНДҮРГӨН
СИМВОЛИКАЛЫК ОБРАЗДЫН РОЛУ
(КЫТАЙ ТИЛ МАДАНИЯТЫНДАГЫ БАМБУКТУН СҮРӨТҮН
ТАЛДОО МИСАЛЫНЫН НЕГИЗИНДЕ)**

Кыскача мазмуну

Макалада кытай маданиятынын улуттук дүйнө таанымын чечмелөөдөгү бамбуктун символикалык образынын ролу каралат. Изилдөө байыркы поэтикалык тексттерди жана бамбукту негизги символдордун бири катары чагылдырган лингвистикалык каражаттарды талдоого негизделген. Поэтикалык тексттердин эстетикалык багыты бул тексттердеги образдарды маданий жана таанып-билүү куралы катары изилдөөгө мүмкүндүк берет. Автор бул образдын негизги семантикалык мүнөздөмөлөрүн системалык-лингвистикалык жана когнитивдик-метафоралык мамилелердин призмасы аркылуу аныктайт. Идиома-ларды, макал-лакаптарды камтыган тандалган лексикалык бирдиктерди талдоого өзгөчө көңүл бурулат. Натыйжада символикалык чечмелөөнүн үч негизги багыты аныкталды: бамбук жогорку адеп-ахлактын, тазалыктын жана гармониянын символу катары. Эмгек кытай тилдик дүйнө таанымынын маданий-когнитивдик өзгөчөлүктөрүн түшүнүүгө олуттуу салым кошот.

Түйүндүү сөздөр: дүйнөнүн лингвистикалык сүрөтү, символикалык образ, кытай тил маданияты, поэтикалык текст, бамбуктун образы, лексикалык каражаттар, кытай маданияты.

Алтымышова Ж.Ж.
БГУ им. К.Карасаева
Преподаватель

**РОЛЬ СИМВОЛИЧЕСКОГО ОБРАЗА В ИНТЕРПРЕТАЦИИ
НАЦИОНАЛЬНОЙ КАРТИНЫ МИРА
(НА ПРИМЕРЕ АНАЛИЗА ОБРАЗА БАМБУКА В КИТАЙСКОЙ
КУЛЬТУРЕ)**

Аннотация

В статье рассматривается роль символического образа бамбука в интерпретации национальной картины мира китайской культуры. Исследование основано на анализе древних поэтических текстов и лингвистических средств, отражающих образ бамбука как одного из ключевых символов. Эстетическая направленность поэтических текстов позволяет исследовать образы в этих текстах как культурный и познавательный инструмент. Автор выявляет основные семантические характеристики данного образа через призму системно-лингвистического и когнитивно-метафорического подходов. Особое внимание

уделяется анализу выбранных лексических единиц, включающих идиомы, пословицы и поговорки. В результате определены три основных направления символической интерпретации: бамбук как символ высокой нравственности, чистоты и гармонии. Работа вносит значительный вклад в понимание культурно-когнитивных особенностей китайской языковой картины мира.

Ключевые слова: Лингвистическая картина мира, символический образ, китайская языковая культура, поэтический текст, образ бамбука, лексические средства, китайская культура.

Altymyshova J.J.

BSU after named K.Karasaev

Lecturer

Гуманитардык илимдердин түрдүү тармактарындагы когнитивдик изилдөөлөр доорунда дүйнөнүн улуттук лингвистикалык сүрөттөрүнүн уникалдуулугун моделдөө жана интерпретациялоо жаатындагы изилдөөлөр, аларды түзүүчү элементтерди талдоонун негизинде өзгөчө актуалдуу болуп саналат. Окшош ыкма, атап айтканда, авторлордун бир катар басылмаларында, мисалы, берилген [1, б.34]. Дүйнөнүн улуттук картинасын анын айрым фрагменттеринин деңгээлинде чечмелөө үчүн этностун өкүлдөрүн кабыл алууда улуттук менталитеттин өзгөчөлүгүн жана реалдуулукту кабыл алуу өзгөчөлүктөрүн чагылдырган түрдүү компоненттер актуалдуу. Бул компоненттерге азыркы когнитивдик илимпоздордун эмгектеринде ар кандай жолдор менен (түшүнүктөр, алкактар, “маанилердин топтомдору” ж.б. сыяктуу) белгиленген психикалык субъектилер кирет. Ошентип, М.М.Маковский дүйнөнүн улуттук картинасынын «объективдүү дүйнөнүн субъективдүү гештальт образдары» сыяктуу структуралык жана маани түзүүчү элементтери жөнүндө сөз кылат, алар «ар кандай типтеги символикалык формаларда объектилештирүүгө» жөндөмдүү [2, б.211]. Дүйнөнүн улуттук картинасын түзгөн элементтердин тизмесинде символдор системасы өзгөчө орунду ээлейт. Символ – массалык аң-сезим үчүн маанилүү болгон жана өз деңгээлинде

бөлүштүрүлгөн маданий маалыматтын бирдиги. Символдун жалпы кабыл алынган идеясы аны «белгилүү бир мазмун, ал өз кезегинде башка, адатта, маданий жактан баалуураак мазмунду көрсөтүүнүн планы катары кызмат кылат» [3, б.240]. Символ менен белгинин ортосундагы өз ара байланышты түшүнүү илимий чагылдыруу үчүн туруктуу болуп саналат: «Болмуш учуруна жолукканда белги менен символ бири-бирин ачып берет: болмуш тажрыйбасындагы символ өзүнүн белги маңызын, ал эми белги өзүнүн белгисин ачып берет» [4, б.7]. Символду объектилештирүүчү, көпчүлүк учурда тилдик белгилер каралып, улуттук тил системасына тиешелүү бирдиктер, көбүнчө - сөздүк жана сөздүк маанини метафоралык өткөрүп берүү жолу менен түзүлгөн [5, б.51]. Илимий адабиятта «символ» жана «сүрөт» түшүнүктөрү көбүнчө корреляциялангандыктан, алардын өз ара байланышын түшүнүүбүздү шарттоо зарыл. “Символ” жана “образ” түшүнүктөрүн илимпоздор көбүнчө мааниси жагынан жакын же тектеш (“символдор жана образдар”) катары кабыл алышат. Символду “образ” түшүнүгүнүн абсолюттук семантикалык дублетин да кароого болот (“символ образы” аныктамасы). Ар бир эле символ каймана компонентти камтый албагандай эле, ар бир элес символ эмес экенин эске алыш абзел. Жалпы интерпретация болуп “символ” жана “образ” термин-

дери жалпы мамилелерде болуп саналат: образ символдук мазмунду көрсөтүүнүн өзгөчө учуру катары каралат (образдын символикалык статуска ээ болушу, “сүрөттүн символизациясы”, “символ катары сүрөттөлүш”), ал эми каймана компоненти анын компоненти болуп саналат. Ошентип, биз бул макалада «символикалык образды» негизги аныктама катары, эреже катары, маданий мааниге ээ тексттерди массалык түрдө кабыл алуунун натыйжасында аныкталган символикалык маанини түшүндүрүү каражаты катары колдонууну максатка ылайыктуу деп эсептейбиз. Ар кандай образга мүнөздүү болгон эстетикалык функционалдуулук, жогорулатылган прагматикалык фон жана өзгөчө аксиологиялык мааниси, биринчи кезекте, көркөм, анын ичинде поэтикалык тексттердеги образдардын иштеши жөнүндө сөз кылууга мүмкүндүк берет. Демек, жогоруда айтылгандарды эске алуу менен, бул изилдөөнүн кароо объектиси болуп дүйнөнүн улуттук сүрөтүнүн компоненти катары символикалык образ – бирдиктер түрүндөгү туюнтуунун символикалык формасына ээ болгон психикалык кубулуш саналат деп айтууга болот. маданий жана эстетикалык мааниге ээ тексттердин. “Символ”, “образ”, “белги” түшүнүктөрүнүн өз ара байланышы тууралуу кененирээк маалымат алуу үчүн, мисалы, эмгектерди караңыз [6, б.72]. Символикалык образдарды камтыган тексттер улуттук тил маданиятынын өзгөчөлүгүн толук чагылдыргандыктан, лингвокультурологдор менен когнитив-окумуштуулардын изилдөөсү үчүн өзгөчө кызыгууну туудурат. Тарыхый өнүгүү жолуна беш миң жылдан ашкан кытай тил маданияты өтө символикалуу жана образдарга бай жана дүйнөдөгү эң байыркы жана оригиналдуу маданияттардын бири [7, б.167]. Ар түрдүү этностордун маданиятына мүнөздүү болгон универсалдуу өзгөчөлүктөр бир катар учурларда кытай маданий баалуулуктарынын системасын-

да өзгөчө мазмунга жана мааниге ээ болот. Ошентип, батыш маданиятынан айырмаланып, бүткүл кытай маданияты өтө символикалуу: анда улуттук белгиленген маанилерди чагылдыруунун каймана, метафоралык жолу өзгөчө роль ойнойт. Кытай «кылымдардан бери келе жаткан, бүгүнкү күнгө чейин сакталып келген символдордун, катылган маанилердин жана чыныгы сырдын өлкөсү» [8, б.137]. Мындай абал көп жагынан кытай маданиятынын философиялык компоненти менен шартталган, ал маданияттын диний дүйнө тааным менен тыгыз байланышын аныктайт, анын негизин конфуцийчилик, даосизм жана буддизм постулаттары түзөт. Дагы бир аныктоочу фактор катары окумуштуулар «тил, жабык жашоо образы, ата-бабалар культу жана табияттын» бүтүндөй символдор системасынын калыптанышын аныктаган, «бул элдин жашоосуна негиз болгон» биргелешкен эффекти деп аташат. , өзүнүн семиотикалык маданияты, дүйнө тааным менен» [9, б.138]. Мисалы, Кытайдагы каллиграфиялык жазуу системасы улуттук салтка негизделген, ага ылайык белгилердин жана символдордун ар бир түрү кытайлыктардын аң-сезиминде дүйнөлүк түзүлүштү түшүнүүнүн өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу концептуалдык маалыматтын чагылышын билдирет. бул дүйнөлүк тартипке байланыштуу эне тилинде сүйлөгөндөр. Ошентип, кытай жазмасынын иероглифтик системасы маданий жактан аныкталган форма менен коомдук мааниге ээ маалымат менен аныкталган мазмундун ортосундагы белгинин тыгыз байланышын, ошондой эле бул байланыштын символдук мүнөзүн көрсөтөт. Дүйнөнүн кытай улуттук картинасында символ маданияттын бардык чөйрөлөрүн камтыган жана аны алып жүрүүчүлөргө олуттуу таасир тийгизген универсалдуу символикалык каражат болуп саналат. «Кытайда сыйкырдуу нерселердин баары майда-чүйдөсүнө чейин иштелип чыккан. Символдун сыйкырынын күчүнө ишенүү,

ал тургай ар кандай сөз Кытайдын сый-кырдуу ырым-жырымдарында бардык жерде колдонулат жана ар бир кытайдын жашоосунда абдан маанилүү ролду ойнойт. Ар бир кытайдын жашоосу төрөлгөндөн өлгөнгө чейин символдорго бай» [10, б.59]. Асман империясынын жашоочулары жаркын элестетүү менен жабдылган, анын өнүгүүсүнүн жогорку даражасы көбүнчө аң-сезимдин реакциясын, анын ичинде лингвистикалык аң-сезимди стимулдаштыруу зарылдыгы менен шартталган, ал байыркы элдик оозеки чыгармачылыктын жана мифологиянын татаал символикасын түшүнүүгө багытталган. Кытай этникалык тобунун өкүлдөрүнүн аң-сезиминин ишмердүүлүгүнүн мындай өзгөчөлүгүн улуттук тилдин ар кандай класстарга жана деңгээлдерге таандык бирдиктери: фразеологиялык фонддун элементтери, жеке ысымдар (зооморфизмдер, фитонимдер, топонимдер) ж.б. Уламыш боюнча, койчу Ниулан менен пери Чжинью жубайлардын (сүйүшкөндөрдүн) узакка созулган ажырашуудан кийинки мамилесин билдирет. Башка мисал. Топоним 西湖 (Сиху көлү) Кытайдын эң белгилүү көлдөрүнүн бирине тиешелүү, ал Ханчжоунун батышында жайгашкан жана Дүйнөлүк мурастар тизмесине кирген. Бул топоним байыркы кытай поэтикалык тексттеринде жана уламыштарында көп эскерилет жана азыр да өзүнүн маанисинде символикалык компонентти – «Сиху көлү күтүлбөгөн романтикалык жолугушунун жери катары» сакталып келет. Көптөгөн зооморфизмдер мазмуну боюнча терең символикалуу. Мисалы, 乌龟 таш бака (даосизмдеги узак жашоонун символу), 蝙蝠 жарганат (Кытайдын улуттук жаңы жылдык салтындагы бакыттын символу), 仙鹤 турна (узак жашоонун жана ырайымдын символу), 蟾蜍 бака (молчулуктун, байлыктын символу), 龙 жана ажыдаар (Байыркы Кытайдын саясий идеологиясындагы императордук бийликтин символу) ж.б.. Дүйнөнүн символикалык

кытай картинасында өзгөчө семантикалык жүк фитонимдер аркылуу көрсөтүлгөн образдар аркылуу ишке ашат. Мисалы, 百合 (лилия) лексемасы өзүнүн маанисинде “узун үй-бүлөдөгү ынтымактын белгиси” (узак, бактылуу үй-бүлө куруу каалоосу) символдук компонентин камтыйт. 并蒂莲 (бир сабакта эки лотос гүлү) лексемасы жубайлардын ортосундагы ишенимдүү жана жалындуу сүйүүнүн символун билдирет. 松 (карагай) фитоними оор турмуштук шарттарда көрсөтүлгөн узак өмүрдү, жана туруктуулукту билдирет жана авторлор тарабынан көркөм жана адабият чыгармаларында активдүү колдонулат. 梅花 (мейхуа кара өрүк) лексемасы жашоону сүйүүнү, чыдамкайлыкты жана жашоонун кайра жаралуусуна болгон үмүттү билдирет. Дүйнөнүн кытай улуттук сүрөтүнүн маанилүү компоненти катары алардын дарактардын сүрөттөрүн символикалык түшүнүүсүнө байланыштуу фрагментти атаса болот. Белгилүү бир дарактын образынын символизминин терең катмарларын түшүнүү ар бир кытайлык адам чоңоюп, улуттук өзгөчөлүк сезими калыптанган сайын чече турган милдет. Кытайдагы дарак түрлөрүнүн ар түрдүүлүгү оозеки жана жазма, прозалык жана поэтикалык кеп формасында өз ойлорун чагылдырган жаратуучулар үчүн түбөлүк илхам булагы болуп саналат. Кытай авторлорунун эмгектеринде дарак сүрөттөрүнүн символикалык маанисин чечмелөөнүн ар кандай варианттары берилген. Бак-дарактардын майрамдык жана күнүмдүк ырым-жырымдарга, каада-салттарга, элдик ишенимдерге «катышуу» учурлары, алар күнүмдүк турмуштун айрым реалдуулуктарын жана кытай элинин жашоо өзгөчөлүктөрүн чагылдырып, афоризмдерде, накыл сөздөрдө, макал-лакаптарда, энчилүү аттарда, метафораларда чагылдырылган. туюнтмалар маанилүү деп эсептелинет. Кытай маданиятындагы эң популярдуу сүрөттөр: карагайлар 松, бамбук 竹 жана мейхуа өрүк 梅.

Бул өсүмдүктөр катуу сууктан коркпойт жана кышында жашыл бойдон калууда. Салттуу кытай маданиятында алар адамдын жогорку адеп-ахлактык сапаттарын билдирет: чыдамкайлык, чыдамкайлык, тазалык, асылдык. Бул изилдөө бамбук сүрөтүнүн символдук маанисин изилдөө тажрыйбасын сунуштайт - байыркы жана азыркы философиялык, илимий жана адабий багыттагы ар кандай эмгектерде кездешкен өсүмдүк. Макаланын максаты – байыркы кытай акындарынын тексттеринде бамбуктун образын чагылдыруунун тилдик каражаттарын кароо. Демек, талдоо бирдиктери каралып жаткан тексттин мазмунунда бамбуктун образын чагылдырган сөз жана супер-сөз бирдиктери болуп саналат. Бардыгы болуп 58 лексикалык бирдик чогултулуп, талдоого алынган. Ошентип, талдоо "белгиден символго" изилдөө траекториясына ылайык курулган.

Кытай тилинде «бамбук» деген сөздү камтыган көптөгөн идиомалар, макал-лакаптар жана накыл сөздөр бар, мисалы: 势如破竹 (shì rú pò zhú «бамбук кантип бөлүнөт» деген сөздүн түз маанисинде, каймана мааниде - «бамбукту шыпырып салуу» сенин жолунда, бардык тоскоолдуктарды талкала, тез жеңишке жет»), 青梅竹马 (qīng méi zhú mǎ, түзмө-түз "жашыл өрүк жана бамбук аттар (балдар оюндары)", каймана мааниде – "бала кезинен бери дос болгон сүйүшкөндөр жөнүндө"), 篮打水 (zhú lán dǎ shuǐ, сөзмө-сөз «бамбук себетке суу ташып жүрүү» дегенди билдирет, каймана мааниде «бекер, пайдасыз, пайдасыз иш» дегенди билдирет), 胸有成竹 (xiōng yǒu chéng zhú, түзмө-түз "жан дүйнөндө (акылында) даяр бамбук бар (аны тарта электе)", каймана мааниде - "маселени чечүүнүн жолун так түшүнүү, ээ болуу башыңызда даяр план, толук даяр болуңуз"), 罄竹难书 (qìng zhú nán shū, сөзмө-сөз "бамбук (кагаз) жетишсиз, сүрөттөөгө жетишсиз", каймана мааниде – "сансыз мыкаачылык жөнүндө"), 竹烈

zhú yān bō yuè, сөзмө-сөз "тумандуу кечтеги бамбук багы", каймана мааниде - "айлуу кечтеги кооз пейзаж"), 竹篱茅舍 (zhú lí máo shè, сөзмө-сөз "бамбуктан жасалган алачык", каймана мааниде - " айылдагы жупуну үй жөнүндө»), 竹苞松茂 (zhú bāo sōng mào, сөзмө-сөз "бамбук жана карагайлардын жапжашыл токойлору", каймана мааниде "үй-бүлөгө биримдик, бакубатчылык жана бакубатчылык каалоо") ж.б. лексикалык бирдиктер жана үстүртөн сөз айкаштары, бамбуктун элеси, анын ар түрдүү компоненттери символикалык түрдө бул өсүмдүктүн дүйнөнүн улуттук картинасында аксиологиялык мааниге ээ болгон айрым касиеттерин актуалдуу кылат. Мисалы, 阴坡杉, 阳坡竹 («Тоонун түндүк капталында карагай, түштүк капталында бамбук өсөт») деген макал бамбукту климаттын, аба ырайынын ж.б. Кытай коомунда байыртадан бери келе жаткан бир катар белгилер бамбуктун сүрөтүн камтыйт. Табигый кубулуштар менен бамбуктун өсүү өзгөчөлүктөрүнүн ортосундагы байланышты түзүү дүйнөнүн кытай сүрөтүндө салттуу деп эсептелет. Ошентип, кытайлардын көбү бул белги менен тааныш: 清明雨水多, 竹笋满山坡 ("Эгер Цинмин күнү жамгыр жааса (жылдын 5 же 6-апрелине чейинки мезгили, 3-айдын биринчи жарымына таандык) анда бамбук, тоолордо жыл бою тез өсөт").

Бамбуктун символикалык образы жамааттык аң-сезимде аны өстүрүүдөн экономикалык пайда көрүү идеясы менен байланышкан: 家有千竿竹, 子孙享清福 ("Үйдө бакчада миң бамбук өсөт, уулдары, неберелери бактылуу жашашат. жана канааттануу менен"), 房前屋后栽满竹, 三年以后换新屋 ("Үйүңдүн тегерегине бамбук тигипсиң, үч жылдан кийин жаңы үй сатып алып, ага көчөсүң") ж.б. Кытай макал-лакаптары жана накыл сөздөрүндө бамбук өстүрүү боюнча кеңештер камтылган жана бамбуктун өзгөчө баалуу элиталык өсүмдүк катары идеясына негизделген, мисалы: 栽竹莫共松, 共松不成林

(“Бамбукту чогуу отургуза албайсың”) карагайлар менен, антпесе бамбук токою өспөйт”),春不伐竹，夏不伐木 (“Жазында алар бамбук кыйбайт, ал эми жайында токой кыйбайт”), 要想竹笋发，秋季勤把竹园勤把竹园 for 挖 oo бүчүрлөр өсүш үчүн, күзүндө бамбук бакчасында топуракты тез-тез казып туруу керек”). Кээ бир учурларда каймана маани троптордун (салыштыруу, метафора, персонификация) колдонуусу аркылуу түзүлөт. Көбүнчө бамбуктун касиеттери адамдын адеп-ахлактык сапаттары менен салыштырылат, мисалы: 人有志，竹有节 (“Адамдын эрки (же духу бар), ал эми бамбуктун тизеси бар”). Кытай маданиятындагы бамбуктун символикасын изилдөө анын башаты мифопоэтикалык фольклордук доорлорго барып такаларын жана көптөгөн уламыштардын, жомоктордун жана мифологиялык тексттердин оозеки жана жазма түрдө пайда болгонун көрсөтөт [11, б.6]. Ошентип, Кытайда 3-кылымда жашаган окумуштуулар, акындар, музыканттар - Жети Даанышман (竹林七贤) жөнүндөгү уламыш кеңири белгилүү. п. д. консервативдүү Вэй династиясынын бийлиги астында бамбук багына чогулуп, доордун идеологиялык кагылыштарын талкуулашкан. Бамбуктун сүрөтү ар кандай типтеги жана түрдөгү кытай тексттеринде бар. Образ байыркы поэтикалык тексттерде өзүнүн эстетикалык үнүнө байланыштуу өзгөчө интерпретацияга ээ болот. Эң байыркы поэзия жыйнактарынын биринде, 诗经 («Канон ырлары/Поэзия», кээде «Ырлар китеби» деп которулат) бамбуктун элеси кайра-кайра кездешет [12, б.139]. Ар бир учурда бул сүрөт ар кандай символикалык мазмунга ээ болот: 竹苞 (бамбуктун жапжашыл токойлору – биримдиктин, бакубаттуулуктун жана үй-бүлөнүн бакубаттуулугунун символу) [13, б.59].

绿竹猗猗 (ичке жашыл бамбук), 绿竹青青 (жашыл бамбук), 绿竹如簧 (жашыл бамбуктун жыш токойлору) фразеологизмдери бир катар жогорку моралдык сапаттарга ээ

болгон адамдын образы менен ассоциативдик жана символдук жактан байланышкан. Бул поэтикалык жыйнактын авторлорунун аң-сезиминде бамбук асыл, сырткы да, ички да сулуу, кемчиликсиз инсандын образы болуп калгандай. Сүрөттөлгөн поэзия жыйнагынын тексттеринде берилген 君子之美 (асыл күйөө, кененирээк адам) катары бамбуктун образын символикалык чечмелөө кытай тил маданиятында жалпысынан өтө туруктуу) [14, б.215].

Изилдөөнүн негизинде төмөнкүдөй тыянак чыгарууга болот. Символикалык образ маданий-когнитивдик бирдик катары шексиз аксиологиялык баалуулукка жана көп катмарлуу мазмунга ээ болуп, дүйнөнүн улуттук сүрөтүнүн үзүндүсүн камтыган. Символикалык образдын семантикасы тигил же бул улуттук тилдин компоненттери – бир эле лексемалар да, үстөк сөздүн элементтери да (макал-лакаптар, макал-лакаптар, фразеологиялык бирдиктер ж.б.), ал тургай бүтүндөй тексттер аркылуу объектиделет.

Концептуалдык жана каймана маанини түзүүнүн негизги жолу – метафорация. Байыркы поэтикалык тексттер бул жагынан өзгөчө мүмкүнчүлүккө ээ. Эстетикалык багыты жана тилдик түзүлүшүндө автордун ой жүгүртүүсүн туюндурган көркөм каражаттардын болушу менен мүнөздөлгөн мындай кеп чыгармалары жанрдык стилдик тиешелүүлүгүнөн улам каймана түрдө жеке автордун эле эмес, дүйнөнүн сүрөтүнүн үзүндүсүн чагылдырат. , бирок ошондой эле коллективдуу. Байыркы поэтикалык тексттер жаралуу мезгилине байланыштуу улуттук өзгөчөлүктүн, улуттук философиянын, улуттук дүйнө таанымдын калыптанышынын түпкү башатында турган сөздөрдө ой жүгүртүүнүн формаларын кароого болот. Демек, бул тексттердин тилдик түзүлүшүн талдоо изилдөөчүгө дүйнөнүн улуттук картинасын калыптандыруунун алгачкы этабына мүнөздүү маанилерди чечмелөөгө сүңгүп кирүүгө мүмкүндүк берет. Кытай

тил маданияты эң байыркы гана эмес, символикалык маанилик көлөкөлөрү менен толук сугарылган тилдик маданияттардын бири катары кеңири изилдөө чөйрөсүн түзөт: байыркы кытай акындарынын ырларында иштеген символикалык образдар формациянын негизги векторлорун чагылдырат. улуттук концептуалдык чөйрөнүн жана анын мындан аркы тарыхый өнүгүшүнүн. Кытай тил маданиятынын негизги символикалык образдарынын бири – бамбуктун сүрөтү. Дүйнөнүн кытай лингвистикалык картинасында бамбуктун образын түшүнүүнүн мааниси бул өсүмдүктүн кытайлыктардын жашоосундагы туруктуу баалуулугу, морфологиялык түзүлүшүнүн өзгөчөлүктөрү жана күнүмдүк турмушта ар тараптуу колдонулушу менен аныкталат. Бул символикалык образды талдоо анын семантикалык мүнөздөмөлөрүн интерпретациялоонун ар кандай деңгээлин эске алуу менен жүргүзүлөт: системалык-лингвистикалык маанини чечмелөөдөн баштап, контексттик маанилердин өзгөчөлүгүн эске алуу менен, жалпылоо жана концептуалдаштырууга көтөрүлүү жана ушул

боюнча аныктоо. семантиканын когнитивдик-метафоралык нюанстарын негиздейт. Бамбуктун образын символдоштуруунун негизги багыты - бул өсүмдүктүн касиеттери менен адамдын өзгөчөлүктөрүнүн ортосундагы байланышты түзүү. Бамбуктун образын чагылдыруунун тилдик каражаттарын талдоонун негизинде аны символикалык чечмелөөнүн төмөнкү варианттары боюнча тыянактар жасалган: 1) бамбук – бийик адептуулуктун символу; 2) бамбук тазалыктын жана тынчтыктын символу; 3) бамбук - ынтымактын жана тынчтыктын символу. Изилдөөнүн келечеги катары биз кытай тил маданиятында да анын диахрондук өнүгүү шарттарында ар түрдүү тексттерде чагылдырылган символикалык образдардын кадимки (инварианттык) жана вариативдик интерпретацияларын чечмелөө менен байланышкан маселелердин комплексин изилдөөнү аныктай алабыз. жанрдык-стилдик жана дискурсивдүү тиешелүүлүгү жана бул символикалык образдарды ар кандай тилдик маданияттардагы интерпретациялоодо салыштыруу көз карашынан алганда.

Адабияттар

1. Ван, С. Жаргонизмы в речи китайской молодежи: опыт лингвокультурологического описания / С. Ван, А. В. Курьянович // Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2016. – № 3(168). – С. 9-14.
2. Маковский, М. М. Язык – миф – культура: Символы жизни и жизнь символов / М. М. Маковский. – Москва : Русские словари, 1996. – 330 с. – ISBN 5-89216-008-0.
3. Лотман, Ю. М. Семиосфера / Ю. М. Лотман. – Санкт-Петербург : Искусство-СПБ, 2001. – 703 с. – ISBN 5-210-01562-9.
4. Иванов, Н. В. Символическая функция языка в аспектах семиогенеза и семиозиса : специальность 10.02.19 "Теория языка" : диссертация на соискание ученой степени доктора филологических наук / Иванов Николай Владимирович. – Москва, 2002. – 377 с.
5. Глебкин, В. В. Метафора механизма и теория концептуальной метафоры Лакоффа-Джонсона / В. В. Глебкин // Вопросы языкознания. – 2012. – № 3. – С. 51-68.
6. Кондратьева, О. Н. Новые тенденции в концептуализации внутреннего мира человека / О. Н. Кондратьева // Вестник Челябинского государственного университета. – 2013. – № 1. – С. 72-77.
7. Кузьмиченко, А. А. Лингвокультурный потенциал концептуальной метафоры / А. А. Кузьмиченко // Вестник Псковского государственного университета. Серия: Социально-гуманитарные науки. – 2017. – № 5. – С. 167-170.
8. Осипов, Д. В. Алгоритм формирования концептуальных метафор / Д. В. Осипов, Н. С. Федотова // Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. Серия: Филология, педагогика, психология. – 2019. – № 2. – С. 23-30.
9. Лосев, А. Ф. Символ в системе культуры / А. Ф. Лосев // Избранные статьи : в 3 томах. Том 1 : Статьи по семиотике и типологии культуры. – Таллин : Александрия, 1992. – 480 с.
10. Лосев, А. Ф. Проблемы символа и реалистическое искусство / А. Ф. Лосев. – 2-е изд. – Москва : Искусство, 1995. – 320 с.
11. Нагибина, И. Г. Китайский культурологический дискурс-анализ: методология и параметры исследования / И. Г. Нагибина, Л. В. Куликова // Вестник Новосибирского государственного университета. Серия: История, филология. – 2020. – Т. 19, № 9. – С. 9-18. – DOI: 10.25205/1818-7919-2020-19-9-9-18.
12. Махортова, О. В. Особенности символики и знаковости Китая / О. В. Махортова, Л. В. Мордовина // Аналитика культурологии. – 2011. – № 1(19). – С. 137-139.
13. Алтымышова, Ж. Ж. Роль символических образов в китайской литературе / Ж. Ж. Алтымышова // Вестник Бишкекского гуманитарного университета. – 2018. – № 2(44). – С. 58-60.
14. Антология китайской поэзии / перевод с китайского: под общей редакцией Го Можо, Н. Т. Федоренко. – Москва : Гослитиздат, 1957-1958. – 3 т.